

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 495/2020-43

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára o prijatej ústavnej sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátkou kanceláriou JUDr. Tomáš Tomčovčík, s. r. o., Nerudova 14, Košice, v mene ktorej advokát JUDr. Tomáš Tomčovčík, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupmi Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 21/2003 a Okresného súdu Košice I v konaní pred pod sp. zn. 15 C 24/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 21/2003 porušené boli.

2. [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 4 000 € (slovom štyritisíc eur), ktoré je Okresný súd Michalovce povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. [REDACTED] priznáva náhradu trov konania v sume 375,24 € (slovom tristosedemdesiatpäť eur a dvadsaťštyri centov), ktorú je Okresný súd Michalovce povinný vyplatiť na účet Advokátskej kancelárie JUDr. Tomáš Tomčovčík, s. r. o., Nerudova 14, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a s'ťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 495/2020-18 z 22. októbra 2020 prijal na ďalšie konanie podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú s'ťažnosť [REDACTED] (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 21/2003 (ďalej aj „prvé namietané konanie“) a postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 24/2019 (ďalej aj „druhé namietané konanie“).

2. Z ústavnej s'ťažnosti a podrobnej chronológie procesných úkonov prvého namietaného konania a strán sporu vyplýva, že s'ťažovateľ 28. januára 2003 podal na okresnom súde žalobu o zaplatenie sumy 1 087 668,30 Sk proti žalovanému [REDACTED], [REDACTED], o náhradu škody, ktorá mu vznikla poškodením jeho vozidla, a to

tým, že vynaložil vlastné finančné prostriedky na opravu poškodenej veci poistenej odporcom.

3. V tejto veci bolo už meritórne rozhodnuté trikrát, ale vždy boli rozhodnutia súdu prvej inštancie zrušené odvolacím súdom. Odporca 22. februára 2019 oznámil odvolaciemu súdu, že prevodom poistného kmeňa pohľadávky a záväzky prešli už na iného nadobúdateľa, v dôsledku čoho bol spis 7. augusta 2019 postúpený na ďalšie konanie Okresnému súdu Košice I. Celková dĺžka 17-ročného sporu potvrdzuje neefektívnosť a nehospodárnosť prvého namietaného konania, keďže výsledky činnosti okresného súdu ako celku nesmerovali k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa a vec stále nie je právoplatne skončená. Sťažovateľ je preto toho názoru, že v prvom a druhom namietanom konaní došlo k zbytočným priet'ahom a tiež aj k porušeniu jeho označených práv v bode 1.

4. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, že okresný súd, ako aj Okresný súd Košice I svojím postupom v prvom a druhom namietanom konaní porušili jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (pozri bod 1), prikázal Okresnému súdu Košice I v namietanom konaní konať bez zbytočných priet'ahov a priznal mu finančné zadosťučinenie v sume 34 000 € a úhradu trov konania.

II.

Vyjadrenia všeobecných súdov k ústavnej sťažnosti a replika sťažovateľa

5. Na výzvu ústavného súdu sa vyjadrili súd prvej inštancie, ktorý konal a právoplatne nerozhodol viac ako 16 rokov od podania žaloby, a tiež Okresný súd Košice I, ktorému vec napadla po postúpení spisu 7. augusta 2019. Súd prvej inštancie okrem podrobnej chronológie jeho úkonov a úkonov sporových strán konštatoval, že jeho úkony smerovali k meritórnemu rozhodnutiu vo veci, aj keď z objektívneho hľadiska je doba 17 rokov trvania konania neprimeraná. Poukázal však detailne na správanie sťažovateľa ako žalobcu, ktorý ešte niekoľko rokov po začatí konania svoj nárok nemal riadne preukázaný a dôkazné prostriedky navrhoval a dopĺňal postupne počas konania (k žalobe nepripojil označené dôkazy ako všeobecné poistné podmienky, osobitné poistné podmienky, zmluvné

dojednania pre poistenie motorových vozidiel, vyjadrenie autorizovaného servisu z 21. januára 2002 a 22. marca 2002, doklady o likvidácii poistnej udalosti a pod.). Dňa 8. novembra 2004, teda po roku a pol od začatia konania, bol žalobca urgovaný na predloženie listín uvádzaných v žalobe. V roku 2006, tesne pred termínom pojednávania určeného na 7. február 2006, predložil sťažovateľ znalecký posudok k uplatnenému nároku, kvôli čomu muselo byť pojednávanie odročené. Dňa 15. mája 2007 bolo odročené pojednávanie pre účely nariadenia znaleckého dokazovania výzvou na predloženie otázok, na ktoré by mal znalec v posudku dať odpoveď. Žalovaný zaslal otázky 29. mája 2007, sťažovateľ až 14. septembra 2007. Vo veci bolo nariadených 32 pojednávanií, z ktorých 17-krát sa pojednávanie odročovalo na žiadosť sťažovateľa, žalovaný žiadal o odročenie 4-krát. Sťažovateľ v konaní opakovane menil právnych zástupcov, ktorí neboli oboznámení s predmetom konania, preto žiadali o odročovanie pojednávanií. Konanie predĺžili aj námietky žalovaného voči osobe sudcu či znalcov a tiež uznesení, ktorými mu bola uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy dôkazu, v dôsledku čoho bol spis opakovane predkladaný na odvolacie konanie. Počas konania boli vydané tri meritórne rozhodnutia, a to 29. septembra 2009, 23. decembra 2012 a 6. apríla 2017, ktorými súd o žalobe sťažovateľa rozhodol. Na odvolanie žalovaného boli rozsudky súdu prvej inštancie zrušené a po poslednom rozhodnutí odvolacieho súdu bol spis z dôvodu miestnej príslušnosti postúpený na konanie Okresnému súdu Košice I.

Okresný súd ďalej uviedol, že sťažovateľ dokonca podal dve identické žaloby, ktoré sa odlišovali len v bode IV. Konanie zaevidované pod sp. zn. 11 C 21/2003 bolo postúpené z dôvodu miestnej príslušnosti Okresnému súdu Košice I. V namietanom konaní sťažovateľ tvrdil, že náklady na opravu poistenej veci a dopravné náklady súvisiace s opravou boli v celkovej sume 1 417 668,30 Sk, poistné plnenie bolo vo výške 330 000 Sk, uplatnil si tak nárok v sume 1 087 668,30 Sk. V konaní pod sp. zn. 11 C 21/2003 sťažovateľ zasa tvrdil, že náklady na opravu poistenej veci a dopravné náklady súvisiace s opravou boli v celkovej sume 1 577 347,40 Sk, poistné plnenie bolo vo výške 330 000 Sk, uplatnil si tak nárok v sume 1 247 347,40 Sk. Výšku škody v oboch veciach mali preukazovať rovnaké dôkazy, pravdepodobne vyjadrenia autorizovaného servisu Auto Bavaria Levice. Okresný súd poukazuje na to, že nesúhlasí s tvrdením sťažovateľ, že nejde o skutkovo a právne zložitú

vec, pretože o skutkovej náročnosti svedčí niekoľko znaleckých posudkov, ktoré museli byť pre rozhodnutie o merite veci vykonané, najmä z dôvodu rozsiahlej obrany žalovaného, ktorý nárok žalobcu v uplatnenom rozsahu v priebehu celého konania neuznával. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti taktiež neuviedol obdobia nečinnosti alebo neefektívne a neúčelné úkony okresného súdu, preto je okresný súd toho názoru, že podľa § 45 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania. Konanie pred ústavným súdom je druhom sporového konania, preto ak sťažovateľ tvrdí, že k dĺžke konania prispeli neefektívne úkony súdu, mal tieto úkony konkretizovať. To isté sa týka sťažovateľovho tvrdenia, že okresný súd prispel k zbytočným priet'ahom aj tým, že opakoval dôkazy, resp. nariadil dôkazy, ktoré nesmerovali k vytvoreniu relevantných poznatkov potrebných pre rozhodnutie vo veci samej a väčšina z nich bola neúčelná a neefektívna. Neuviedol však, o ktoré dôkazy malo v tejto súvislosti ísť. Preto považujeme túto časť sťažnostnej argumentácie za nepreskúmateľnú a nie je možné súhlasiť s tvrdením, že dĺžku konania spôsobili výlučne neodôvodnené priet'ahy v konaní na okresnom súde, bez objektívneho a relevantného pohľadu na participáciu sťažovateľa neprimeranej dĺžke predmetného súdneho konania.

5.1 K veci sa vyjadril aj Okresný súd Košice I podaním z 10. novembra 2020, ktorý uviedol procesné úkony a úkony sťažovateľa od napadnutia veci (konali sa pojednávania 6. februára 2020 a 13. októbra 2020), a podľa jeho názoru konanie pred ním nevykazuje zbytočné priet'ahy.

6. K vyjadreniam všeobecných súdov zaujal na základe výzvy ústavného súdu stanovisko aj právny zástupca sťažovateľa, ktorý vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 23. novembra 2020 v podstatnom uviedol: *«Na pojednávaní dňa 6.2.2020 súd vec prejednal a pojednávanie odročil na 12.3.2020, následne bol tento termín zrušený z dôvodu neprevzatia predvolania na pojednávanie žalobcom. Zo zápisnice z pojednávania, ktoré sa uskutočnilo dňa 6.2.2020 je zrejmé, že prítomní zobrali termín ďalšieho pojednávania na vedomie, volaní nebudú. Napriek tomu, že žalobca bol prítomný na pojednávaní dňa 6.2.2020, teda termín pojednávania bral na vedomie, taktiež na to, že súd žiadnym neavizoval, že je potrebné vypočúť žalobcu pojednávanie z nepochopiteľných dôvodov odročil. V zmysle ust. § 178 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z... „Ak je strana zastúpená*

advokátom na celé konanie, súd na pojednávanie spravidla predvolá len zástupcu, stranu súd predvolá, ak je nevyhnutné vykonať jej výsluch“. Od toho termínu bolo pojednávanie až 13.10.2020, s tým, že bolo odročené na 11.2.2021. Podľa názoru Okresného súdu Košice I, sa v predmetnom spore od 19.8.2019 až doposiaľ vykonáva procesné úkony plynulo a bez zbytočných prieťahov. V zmysle ust. 179 ods. 1 CSP „Pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu a účel zákona.“ Napriek tomu, že v predmetnom spore sa jedná o pomerne jednoduchú vec právneho posúdenia veci súd stále nerozhodol a je vysoko pravdepodobné, že nerozhodne ani na najbližšom pojednávaní, ktoré je vytýčené až na 11.2.2021. Z uvedeného je zrejmé, že Okresný súd Košice I, žiadnym spôsobom nekoná vo veci bez zbytočných prieťahov.

K vyjadreniu Okresného súdu Michalovce...

Na strane 9 predmetného vyjadrenia Okresný súd Michalovce uvádza, že vo veci bolo nariadených 32 pojednávanií, z toho 17 krát sa odročilo na návrh žalobcu a 4 krát na návrh žalovaného. Konanie mali predĺžiť aj námietky žalovaného voči osobe sudcu, či opakované námietky znalcov ustanovených v konaní, žalovaný mal namietat' aj ďalšie uznesenia ohľadom preddavku na trovy dôkazu.

Na strane 10 druhý odsek súd uvádza: „O skutkovej náročnosti veci svedčí niekoľko znaleckých posudkov, ktoré museli byť pre rozhodnutie o merite veci vykonané, najmä z rozsiahlej obrany žalovaného...,“

Na strane 10 štvrtý odsek súd uvádza. Záverom, nie je možné prisvedčiť tvrdeniu, že dĺžku konania spôsobili výlučne neodôvodnené prieťahy v konaní na Okresnom súde Michalovce, bez objektívneho a relevantného pohľadu na participáciu sťažovateľa na neprimeranej dĺžke predmetného súdneho konania.“

Súd opakovane udáva, že k prieťahom v konaní došlo najmä zavinením žalovaného a jeho procesnou obranou. Sťažovateľovi nie je zrejmé, akým spôsobom participoval sťažovateľ na neprimeranej dĺžke konania pri obrane žalovaného. Najmä po rekodifikácii civilného procesného práva a nadobudnutia účinnosti Civilného sporového poriadku majú súdy viesť pojednávania tak, aby sa spravidla rozhodlo na jednom pojednávaní. Predmetný spor trvá už 17 rokov (s pojednávaním nariadeným na 11.2.2021 bude trvať 18 rokov) a vo veci bolo vytýčených 37 pojednávanií. Priemerne to vychádza niečo vyše dvoch pojednávanií na jeden kalendárny rok. Sťažovateľ má za to, že spoločným konaním

Okresného súdu Michalovce ako aj Okresného súdu Košice I došlo k evidentným a najmä zbytočným prieťahom v konaní. Sťažovateľovi nemôže byť na škodu, resp. Okresný súd Michalovce sa nemôže „vyvinúť“ z nedôvodných prieťahov v konaní tým, že bude poukazovať na procesnú obranu žalovaného. Taktiež Okresný súd Košice I nemôže považovať vykonávanie procesných úkonov plynulo a bez prieťahov, ak súd odročí pojednávanie z dôvodu, ktorý je v rozpore s Civilným sporovým poriadkom. V zmysle ust. § 179 CSP má súd viesť pojednávanie aby vedel rozhodnúť spravidla na jednom pojednávaní. Konanie na Okresnom súde Košice I, sa napriek tomu, že sa jedná o tak starý spor, kde stačí len zopakovať dokazovanie, žiadne návrhy na doplnenie dokazovania, o výsluchy svedkov, prípadne nejaké listinné dôkazy nie sú, súd napriek tomu, konanie naťahuje a je vysoko pravdepodobné, že nebude rozhodnuté ani na najbližšom pojednávaní.»

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde.

11. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

12. Sťažovateľ sa svojou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť postupom spomínaných okresných súdov v civilnom sporovom konaní.

13. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

14. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

15. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala

predtým z niektorých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), a to § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1 OSP, ktorý platil do 30. júna 2016, a v súčasnosti vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

16. V zmysle čl. 17 CSP súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

17. Judikatúra EŠLP a ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníkov a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

17.1 Predmetom konania pred okresnými súdmi je rozhodovanie o žalobe, ktorou sa sťažovateľ proti žalovanému domáha zaplataenia náhrady škody s prísl. (pozri bod 2). Vzhľadom na nutnosť nariadenia znaleckého dokazovania i kontrolného znaleckého dokazovania možno napadnuté konanie považovať po vecnej stránke za zložitejšie. Samotnú vecnú zložitost', na ktorú poukázal vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti aj predseda okresného súdu, však nemožno dávať do súvislosti s jeho neefektívnou a nehospodárnou činnosťou okresného súdu opísanou v ďalšej časti tohto nálezu. Preskúmané konanie nemožno podľa názoru ústavného súdu kvalifikovať ako zložité po právnej stránke, pretože výklad a používanie právnej úpravy vzťahujúcej sa na daný prípad sú stabilizované v judikatúre všeobecných súdov.

17.2 Pri hodnotení správania sťažovateľa ako žalobcu sa ústavný súd v podstatnom stotožnil s vyjadrením okresného súdu, a teda mu možno pričítať značný podiel na zodpovednosti za dĺžku namietaného konania (sťažovateľ ani nijako nerozporoval tvrdenie súdu prvej inštancie v bode 5 k jeho správaniu, pozn.). Predseda okresného súdu v prvom namietanom konaní vo vyjadrení uvádza, že celkovú dĺžku konania ovplyvnili aj žalovaný, ale v tomto prípade za to zodpovednosť nenesie sťažovateľ, ako na to poukázal jeho právny zástupca. Bezpochyby je zrejmé, že sťažovateľ podával opravné prostriedky proti rozhodnutiam súdu prvej inštancie, a v dôsledku toho bol spis postupovaný odvolaciemu súdu, čo tiež ovplyvnilo doterajšiu dĺžku konania. Vo svojej judikatúre ústavný súd však uviedol, že v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania nepochybne dochádza k predĺženiu konania, zodpovednosť za tento stav neznáša oprávnená osoba, ale nemožno ju pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04). Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že aj pri zohľadnení doby, keď sa spis nachádzal na odvolacom súde, je dĺžka namietaného konania neprimeraná a uplatnenie procesných oprávnení účastníkov konania v podobe využitia opravných prostriedkov nemalo zásadný vplyv na dĺžku namietaného konania.

17.3 Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup všeobecných súdov. Ústavný súd zdôrazňuje, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

Vychádzajúc z predloženej ústavnej sťažnosti a z chronológie úkonov spracovanej okresným súdom, ústavný súd zistil, že prvé namietané konanie je skutočne poznačené neefektívnou a nehospodárnou činnosťou, hoci súdu prvej inštancie nemožno vytknúť nečinnosť, pretože priebežne vo veci konal. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje iba

na najvýraznejšie pochybenie okresného súdu, ktorému boli z rôznych dôvodov zrušené až tri rozsudky vo veci samej.

17.4 Podľa názoru ústavného súdu konanie, ktoré trvá od jeho začatia spolu viac ako 17 rokov bez právoplatného rozhodnutia vo veci samej, možno už len na základe jeho posúdenia ako celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne napr. II. ÚS 3/09, III. ÚS 170/2010, III. ÚS 21/2014). Z tohto dôvodu ústavný súd nepovažoval za potrebné osobitne vyhodnocovať a uvádzať prípadne jednotlivé obdobia prípadnej nečinnosti okresného súdu (m. m. IV. ÚS 280/2011), pretože v okolnostiach danej veci už samotná dĺžka konania je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľná a ničím neospravedliteľná. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v prvom namietanom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

17.5 V ostatnej časti druhého namietaného konania ústavný súd nezistil taký zdĺhavý postup Okresného súdu Košice I, vzhľadom na jeho nepatrný podiel na celkovej dĺžke konania (spolu 16 mesiacov) a realizované procesné úkony uvedené v jeho vyjadrení, ktorý by dosahoval ústavnoprávny rozmer pre vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľa.

18. V tejto časti nálezu preto ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovelo a okrem nevyslovenia porušenia označených práv neprikázal ani Okresnému súdu Košice I v druhom namietanom konaní konať bez zbytočných prieťahov, ako to požadoval sťažovateľ (bod 4 výroku tohto nálezu).

V.

Priznanie finančného zadosťučinenia

19. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

20. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

21. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

22. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

23. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 34 000 €, pričom je potrebné zohľadniť dĺžku zbytočných prietahov v konaní a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu, ktorá sťažovateľovi vznikla v dôsledku obáv o ochranu jeho práv, psychického napätia a pocitov sklamaní. Sťažovateľ v konaní utrpel nielen nemajetkovú ujmu, ale súčasne ho toto konanie neúnosne finančne zaťažilo, a to z dôvodu, že bol v konaní pravidelne zastúpený advokátom. Sťažovateľ nezaplatenie náhrady poistného plnenia, ktorá mu prislúcha a bola mu už trikrát neprávoplatne priznaná rozhodnutiami súdu prvej inštancie, pociťuje ako neodškriepiteľnú krivdu.

24. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02).

25 Vzhľadom na celkovú dĺžku napadnutého konania, berúc do úvahy všetky okolnosti danej veci hodnotené v bode 17 a nasl., ústavný súd považoval priznanie sumy 4 000 € pre sťažovateľa za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde. Priznanie sumy finančného zadost'učinenia nemožno v konaní pred ústavným súdom stotožňovať s náhradou požadovanej škody uplatnenej v konaní pred všeobecnými súdmi.

VI.

Trovy konania

26. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

27. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom a ktoré si sťažovateľ uplatnil v najprv v sume 375,24 € a neskôr v sume 562,86 €.

28. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (prevzatie a prípravu zastúpenia, písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 v spojení s § 13 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Hodnota jedného úkonu právnej služby je 177 € + režijný paušál pre rok 2020 v sume 10,62 €, ako si ich prvýkrát uplatnil v konaní pred ústavným súdom (bod 3 výroku rozhodnutia). Ústavný súd nepriznal uplatnenú náhradu trov za vyjadrenia k stanoviskám všeobecných súdov, pretože ich nehodnotil ako úkon, ktorý obsahoval ďalšiu ústavnoprávne relevantnú argumentáciu pre rozhodnutie ústavného súdu.

29. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet advokátskej kancelárie v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 3).

30. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu